

УДК 343.98

DOI: 10.31733/2078-3566-2020-2-287-294

Олександр МІЩАНИНЕЦЬ©
кандидат юридичних наук
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА ДЕРЖАВНУ ПОЛІТИКУ У СФЕРІ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Визначено чинники, що впливають на державну політику у сфері оперативно-розшукової діяльності. Вони повинні бути враховані під час формування єдиної Концепції правової політики, яка б відображала цілісну систему провідних офіційних поглядів щодо її сутності й змісту, визначала б пріоритети подальшого розвитку. Розробка Концепції політики держави у сфері оперативно-розшукової діяльності дасть змогу забезпечити прийняття системи законів, що надають комплексне, логічне несуперечливе правове регулювання тих чи тих явищ суспільного життя.

Ключові слова: державна політика, правова політика, політичний режим, протидія, оперативно-розшукова діяльність, євроінтеграція, кадрова політика, криміногенний стан, інформаційно-технологічний розвиток суспільства.

Постановка проблеми. Соціально-політичне та економічне життя України протягом останніх 20 років характеризується глобальними трансформаціями різних напрямів розвитку країни. Одночасно цей період характеризується сплеском правового нігілізму, наслідками подолань різноманітних фінансових кризових явищ у суспільстві, кардинальними змінами курсу держави, що призводило до виникнення революційних процесів останніми роками. Паралельно Україна була сповнена перманентними реформами у сфері політики і державного управління. Зокрема, радикальне реформування органів внутрішніх справ у 2015 році заклало нові підходи до забезпечення стійкості правоохоронних органів, які все ще перебувають у перехідному періоді своєї діяльності.

Реформи, які відбуваються у правоохоронній сфері, заклали новий підхід до протидії злочинності, оскільки традиційне уявлення про злочинність та протидію їй змінюється. Протидія злочинності потребує, насамперед, сучасного, досконалого нормативно-правового забезпечення. І передусім це стосується сфери оперативно-розшукової діяльності як пріоритетного напрямку протидії злочинності.

Одним із чинників недостатньої ефективності роботи правоохоронних органів, зокрема кримінальної поліції, є втрата оперативних можливостей щодо використання негласних джерел інформації і, як наслідок, несвоєчасне отримання оперативної інформації, виявлення злочинних намірів та здійснення запобіжного оперативно-розшукового впливу, а також ефективного оперативно-розшукового забезпечення кримінального провадження.

Аналіз публікацій, у яких започатковано вирішення цієї проблеми. Дослідженню проблемам державної політики у сфері оперативно-розшукової діяльності присвятили свої праці науковці, як-от: К. В. Антонов, В. М. Атмажитов, О. М. Бандурка, Б. І. Бараненко, І. І. Басецький, Г. М. Бірюков, Б. Є. Богданов, О. Л. Булейко, В. І. Василичук, М. П. Водько, В. О. Глушков, К. К. Горяінов, Д. В. Гребельський, Е. О. Дідоренко, О. Ф. Долженков, В. П. Захаров, І. П. Козаченко, Я. Ю. Кондратьєв, М. В. Корнієнко, О. В. Кириченко, А. Г. Лекар, В. А. Лукашов, В. А. Некрасов, Д. Й. Никифорчук, С. С. Овчинський, В. Л. Ортинський, М. А. Погорецький, О. О. Подобний, Г. К. Синілов, Р. А. Халілев, І. Ф. Хараберюш, В. В. Шендрик, І. Р. Шинкаренко, О. М. Юрченко та ін.

Мета статті – визначити чинники, які впливають на державну політику у сфері оперативно-розшукової діяльності та висвітлити напрямки формування цієї політики.

Вклад основного матеріалу. Сьогодні ми багато втрачаємо саме через те, що державна політика є фрагментарною, розбалансованою, а іноді й різновекторною, з вну-

---

© Міщанинець О.М., 2020
ORCID iD : <https://orcid.org/0000-0003-4473-9432>
paruss08@gmail.com

трішніми суперечностями. Правова політика України, будучи складовою частиною її загальнодержавної політики, зумовлена об'єктивними закономірностями сучасного суспільного розвитку, тими потребами, які лежать в основі всіх перетворень у країні. Вона спрямована на подальше поглиблення демократичних реформ, розвиток економіки, становлення ринкових відносин, оздоровлення соціальної сфери, послідовний захист національних інтересів, прав і свобод людини. Правова політика – це політика, яка проводиться за допомогою правових засобів. Тому дуже важливо вдосконалювати правові та організаційні форми здійснення державної правової політики, підвищувати ефективність, надійність, чіткість їх функціонування. Це стосується, насамперед, правотворчості, механізму правового регулювання, правозастосовчої, правоохоронної (судової, прокурорської та слідчої) практики, прав і обов'язків громадян, юридичної відповідальності, правової культури – всіх елементів, складових та інститутів, які утворюють українську правову систему [1; с.12].

Однією з частин державної політики в Україні є державна політика у сфері оперативно-розшукової діяльності, яка здійснюється як гласно, так і негласно спеціально уповноваженими державними органами, що наділені повноваженнями та мають конкретні завдання, що закріплені у відповідних законодавчих актах. Кримінальне процесуальне законодавство в цьому напрямі також зазнало істотних змін, які потребують наукових розробок в частині розроблення нової теорії державної політики у зазначеній сфері.

Незважаючи на зміну моделі оперативно-розшукової протидії злочинам, залишаються актуальними питання щодо правового регулювання оперативно-розшукової діяльності як виду правоохоронної діяльності. Існування чинних законодавчих та підзаконних актів щодо регламентації такої діяльності призводить до унеможливлення здійснення протидії злочинності з боку правоохоронних органів, оскільки норми цих актів містять положення, які не відповідають сучасним потребам практики протидії злочинності.

Слід зазначити, що тільки з 18 лютого 1992 року з прийняттям Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» державою було прийнято рішення про надання оперативно-розшуковій діяльності відповідного місця в системі правоохоронних органів, оскільки до цього часу вся її діяльність була закріплена лише у відомчих нормативних актах уповноважених державою органів.

На цей час у «правовому полі» виникла епоха активної законотворчої діяльності. Зокрема, голова Комітету виборців України (далі КВУ) Олексій Кошель відзначає, що Верховна Рада України восьмого скликання (2014–2019 рр.) відзначалася надемоційною роботою, й парламентська трибуна часто використовувалася винятково з піар-метою. Він нагадує, що парламент засипали величезною кількістю «законодавчого спаму» – приблизно 13 тисячами законопроектів і проектів постанов, які було просто нереально розглянути. На думку Кошеля, у такий спосіб народні депутати хотіли показати виборцям, що є авторами десятків законопроектів.

Також аналітики «Офісу ефективного регулювання BRDO» відзначили невдалу судову реформу, що не відновила довіру до суду, неререформованість податкової системи та кримінальної поліції тощо [4].

Відповідно до виконаного нами аналізу законодавчих ініціатив щодо Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» (далі –Закону), в період з моменту прийняття (18.02.1992 р.) до 12 листопада 2019 року (остання зміна Закону на момент написання роботи) народними депутатами Верховної Ради України було прийнято 42 зміни, доповнення та виключення у цьому Законі, з яких тільки депутатами восьмого скликання внесено 12 (див. табл.) [14].

**Зміни, доповнення та виключення у Законі України
«Про оперативно-розшукову діяльність»
(у період з 18.02.1992 р. до 12.11.2019 р.)**

Скликання Верховної Ради України	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
Кількість внесених змін до редакції Закону України «Про ОРД»	3	1	5	8	-	9	2	12	2

На сьогодні з моменту прийняття було внесено аж 22 таких зміни, доповнень та виключень до норм ст. 5 «Підрозділи, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність» цього Закону, що стосуються переліку суб'єктів оперативно-розшукової діяльності, зок-

рема в частині розширення чи обмеження їх повноважень щодо проведення оперативно-розшукової діяльності. Крім того, законотворцями найбільше уваги було приділено правам суб'єктів оперативно-розшукової діяльності (ст. 8 «Права підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність»), зокрема внесено 30 змін до редакції цього Закону. Водночас до норм ст. 7 «Обов'язки підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність» цього Закону внесено 11 таких змін.

Слід зазначити, що в проєкті Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» від 04.04.2017 р. вже окремо розглянуто питання інформаційного забезпечення оперативно-розшукової діяльності, а також зроблено спробу надання оперативно-розшуковим заходам понятійного закріплення на законодавчому рівні (надано 34 визначення термінів) [5].

Як приклад, надано одне із таких понять, як *отримання довідок* – пошуковий захід, який полягає у відкритому збиранні інформації, у тому числі за допомогою запитів до підприємств, установ, організацій про осіб, які перевіряються на причетність у сприянні, підготовці, учиненні або участі в учиненні злочину, а також предмети чи відомості, що становлять оперативний інтерес.

З огляду на класичну різницю між теорією і практикою, неважко помітити, що правові норми, право загалом служить для впорядкування практичної діяльності, а не для пізнання світу чи природи. З погляду методології це є важливим для того, щоб, принаймні, збагнути будову тієї чи тієї норми права; тип останньої відразу ж вкаже, яке саме правило поведінки матиме місце і за яких саме передумов [6, с. 12–13].

Якщо розглянути в часовому вимірі, то протягом всього часу державна політика у сфері оперативно-розшукової діяльності, а отже, й внесення змін до Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» відбувалися завдяки сплескам правового нігілізму, наслідкам подолань різноманітних фінансових кризових явищ у суспільстві, кардинальним змінам курсу держави, що призводило до виникнення революційних процесів останніми роками.

Зокрема, за результатами законодавчих ініціатив можна зробити висновок, що найбільше змін оперативно-розшукового законодавства відбулося за час роботи з 2002 по 2006 рік Верховною Радою України IV скликання – 8 змін до Закону (цей період характеризується суспільно-соціальною активністю – Помаранчева революція, 2004 рік), в період з 2007 по 2012 рік Верховною Радою VI скликання – 9 змін (вибір курсу держави на євроінтеграцію, прийняття в 2010 році Закону України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» та в 2012 році Кримінально-процесуального кодексу України) і, як вже зазначалось, Верховною Радою VIII скликання – 12 змін (революція Гідності, 2014 рік, реформування правоохоронних органів, протидія корупції).

На наш погляд, слід визначити такі основні чинники, які впливають на формування державної політики у сфері оперативно-розшукової діяльності, а саме:

1. Зміна державного політичного режиму (державного ладу): за останні три десятиліття Україна пережила три драматичні події, які часто називають революціями. Перша «революція» 1990 року призвела до падіння пізнього радянського тоталітаризму. Помаранчева революція 2004 року була реакцією на дії посткомуністичного клептократичного та напівкримінального уряду, що перебував при владі. Через десять років, в 2014 році, відбулися протести Євромайдану (отримали назву Революції гідності), яким були притаманні ознаки «справжньої» політичної революції, вони мали найбільш радикальний характер з усіх трьох революційних епізодів [8]. Перехід держави з тоталітарного режиму в демократичний (1991 рік) надав поштовх до легітимізації оперативно-розшукової діяльності, що зумовило початок формування державної політики у цій сфері. Сьогодні зміст демократії законодавчо закріплено в принципах оперативно-розшукової діяльності. Слід зазначити, що зміст демократії становлять права і свободи людини, рівність, соціальна справедливість, солідарність. Головною особливістю кожної демократичної системи є принцип: ніхто не має права змушувати людину підкорятися владі, яку вона обирала і яка не відстоює її інтересів та загальне добро народу. Зміст політичного режиму визначається взаєминами між двома політичними субстанціями – владою і свободою. Саме обсяг повноважень влади, способи і методи її діяльності, ступінь свободи індивідів дозволяють належно оцінити характер наявного в суспільстві політичного режиму [7].

Цей період в розбудові незалежної України, з одного боку, визначається як критичний, адже призвів до стрімкого погіршення криміногенної ситуації в країні; з іншого

боку – як зміна пріоритету та орієнтирів держави на дотримання і захисту прав та свобод громадян, оскільки за умов тоталітарного режиму склалось неадекватне уявлення про співвідношення законності й діяльності.

Суспільство, яке утверджує пріоритет людської особистості як найважливішої соціальної цінності, має право вимагати від держави та її органів визнання, дотримання та захисту прав та свобод людини і громадянина. Виконання державою покладених на неї обов'язків перед суспільством і людиною припускає турботу про створення ефективних механізмів відновлення прав і свобод особистості та її правового захисту від будь-яких порушень і неправомірних обмежень, у том числі таких, що виходять від самої держави, її органів та посадових осіб [2; с. 38].

2. *Євроінтеграція.* Питання реформування правоохоронних органів у сучасних умовах має не лише внутрішньополітичні, а й зовнішні причини. Передусім, це пов'язано з членством України у Раді Європи та взятими на себе зобов'язаннями. Вони охоплюють питання інститутів судової системи, правоохоронної та пенітенціарної систем.

Зараз все більшого значення для діяльності в правоохоронній діяльності набуває практика Європейського суду з прав людини (далі ЄСПЛ). Значення Європейської конвенції для тлумачення та застосування норм кримінально-процесуальних кодексів та інших законодавчих актів, в тому числі Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», впливає із положень самої Конвенції, в яких чітко визначено вимоги щодо функціонування системи кримінального судочинства, так і багатьох інших положень, в яких в імпліцитному вигляді вміщено низку вимог, що також мають бути враховані [3; с. 13–14]. За результатами аналізу рішень ЄСПЛ виникають безліч питань щодо практики застосування національного законодавства України, що регулює діяльність правоохоронних органів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність. *Як приклад:* застосування методів, сил та засобів ОРД як: провокація злочинів під час проведення оперативної закупки (проведення 2–3 оперативних закупок наркотичних засобів та психотропних речовин, вогнепальної зброї вважається «провокацією»), збір доказів під час використання «таємних агентів», прослуховування розмов та перехоплення повідомлень, стеження тощо. Наведені приклади потребують негайного узгодження національного законодавства з вимогами ЄСПЛ, які є обов'язковими для виконання нашою державою у разі порушення прав людини.

3. *Нормативно-правове регулювання оперативно-розшукової діяльності.* Цей чинник можна розуміти в двох аспектах:

- 1) внутрішнє нормативно-правове регулювання;
- 2) зовнішнє нормативно-правове регулювання.

У першому випадку нормативно-правове регулювання є інструментом (засобом) формування державної політики у сфері оперативно-розшукової діяльності, оскільки за допомогою цих актів, і насамперед Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», здійснюється визначення сфери і напрямку державно-правової політики, завдань, функцій, коло суб'єктів та їх повноважень, межі їх дії у просторі та часі.

У другому випадку міжнародні правові акти є чинниками – орієнтирами, а також слугують підставами до змін внутрішньої політики держави, які реалізуються шляхом відповідного прийняття нормативних актів у національному законодавстві.

У Законі України «Про оперативно-розшукову діяльність» надано вичерпний перелік правоохоронних органів, яким надано право здійснювати оперативно розшукову діяльність, а також зазначено види злочинів за ступенем тяжкості, щодо яких надано право застосовувати інструментарій ОРД, який тимчасово обмежує конституційні права та свободи людини. З прийняттям Кримінального процесуального кодексу України (далі КПК) редакція Закону зазнала значних змін, особливо у частині здійснення оперативно-розшукових заходів, правова регламентація яких зумовлена відсиланням до норм зазначеного КПК.

Зміни відбуваються й серед суб'єктів оперативно-розшукової діяльності, зокрема вони стосуються як створення «нових» державних правоохоронних органів (Національної поліції, Національного антикорупційного бюро, Державного бюро розслідувань, на черзі – створення Національного бюро фінансової безпеки), так і їх виключення. Як приклад, виключення МВС із переліку цих суб'єктів, передбачених у ст. 5 Закону.

Створення нових правоохоронних органів супроводжується законодавчим закріпленням їх повноважень та організацією їх діяльності відповідно до визначених законодавчих актів.

Незважаючи на зміну моделі оперативно-розшукової протидії злочинам, залишаються актуальними питання щодо правового регулювання оперативно-розшукової діяльності як виду правоохоронної діяльності. Існування чинних законодавчих та підзаконних актів щодо регламентації такої діяльності призводить до унеможливлення здійснення протидії злочинності з боку правоохоронних органів, оскільки норми цих актів містять положення, які не відповідають сучасним вимогам щодо протидії злочинності.

Як приклад, відсутність взаємодії між правоохоронними органами, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, чіткого визначення меж їх діяльності (деякою мірою дублювання функцій), популізм тощо. Новостворена поліція в Україні з моменту прийняття Закону України «Про Національну поліцію» майже рік була позбавлена права проведення оперативно-розшукової діяльності (*статтю 23 доповнено пунктом 26 згідно із Законом № 1394-VIII від 31.05.2016 р.*), теж саме «забули» передбачити і в Законі України «Про Державне бюро розслідувань». Тільки з часом ці недоліки в цій частині були усунуті.

4. Кадрова політика (реформа правоохоронних органів). Кадровій політиці в правоохоронних органах, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, не приділялось належної уваги. Протягом останніх 5–7 років відбувається реформування правоохоронних органів, які супроводжуються створенням, реорганізацією та ліквідацією цих органів. Під час етапів реформування проводиться конкурсний відбір нових (старих) працівників до підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність. Для працівників (кандидатів), які беруть участь у відборі, ці заходи мають негативний вплив (емоційний стрес, втрата впевненості в собі, відчуття відсутності стабільності) і, як наслідок, відбуваються масові звільнення з Національної поліції професійно сформованих оперативних працівників («відтік кадрів»), зниження професійного рівня серед оперативних працівників, які не мають достатнього досвіду роботи, втрата «професійного ядра» та можливості передачі досвіду роботи «молодим спеціалістам» та ін.

Наприклад, в період «переходу» міліції в поліцію, з 2015 року по 2020 рік, у структурі НПУ декілька разів відбулося реформування підрозділів Департаменту протидії наркозлочинності (постанови КМУ № 886 від 28.10.2015 року та № 322 від 29.04.2020 року), а також з 2018 року новоствореного підрозділу Департаменту стратегічних розслідувань (2 етап переатестації – постанова КМУ № 867 від 09 жовтня 2019 року), за принципом територіального обслуговування, а також зміна підпорядкованості керівництву ГУНП областей та НПУ. Одночасно за період реформування цих підрозділів спостерігається практика переатестації особового складу із заміною керівного складу, а також із збільшенням або скороченням штатної чисельності цих підрозділів. Виникає питання: що змінилося за цей час та причини переатестації?

Питання навантаження на одного оперуповноваженого також потребують перегляду з огляду на криміногенну ситуацію, яка склалася в країні.

Водночас відслідковується створення нових інститутів у правоохоронних органах та надання переваги кримінальному аналізу в структурі кримінальної поліції з питань протидії злочинності.

На цей час у Національній поліції впроваджується інститут детективів. Відповідно до Закону України «Про Національну поліцію», Положення про Національну поліцію України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 року № 877, наказу Національної поліції України від 29.12.2017 року № 1342 «Про організаційно-штатні зміни в Національній поліції», наказу Міністерства внутрішніх справ України від 06 липня 2017 року № 570 «Про організацію діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України», зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 27 липня 2017 року за № 918/30786 і № 919/30787, створено відділи розслідування особливо тяжких злочинів (служба детективів) СУ ГУНП в областях.

Детектив об'єднує функції поліцейського слідчого підрозділу та поліцейського кримінальної поліції. Об'єднання двох функцій у посаді детектива дозволяє поліцейському максимально мати всю інформацію про хід розслідування кримінальних проваджень, а також супроводжувати провадження від початку і до кінця [9].

Одночасно на законодавчому рівні питання щодо визначення поняття «детектив», а також надання цим суб'єктам відповідних повноважень залишається не вирішеним.

5. Криміногенний стан у державі. Цей чинник зумовлює стратегічні зміст та напрями державної політики у сфері оперативно-розшукової діяльності, зміну форм здійс-

нення цієї діяльності, перелік суб'єктів, які здійснюють цю діяльність, та законодавче закріплення їх повноважень, а також спектр інструментарію, необхідного для протидії злочинності.

При цьому динаміка змін криміногенного стану повинна бути не відправною ланкою до формування державної політики у сфері оперативно-розшукової діяльності, а навпаки – аналіз, оцінка та прогноз зміни криміногенного стану повинні стати основою до зміни напрямів державної політики у сфері оперативно-розшукової діяльності.

б. Інформаційно-технологічний розвиток суспільства. Комунікації прискорюють зміни в суспільстві та державі. У сучасному світі Україна, як і інші держави переживає шосту інформаційну революцію, яку пов'язують з формуванням та розвитком трансграничних глобальних інформаційно-телекомунікаційних мереж (кін. XX – поч. XXI ст.), що сьогодні охоплюють усі континенти та держави, впливають на кожну людину та суспільство загалом.

Найвідомішою з таких інформаційно-телекомунікаційних мереж є Інтернет, який значно еволюціонував з моменту своєї появи. На сьогодні дані мережі інтегрують у єдиному інформаційному просторі всіх суб'єктів інформаційної діяльності (фізичні та юридичні особи, органи державної влади та місцевого самоврядування) та засоби інформаційної діяльності (засоби зв'язку та телекомунікації, програмно-технічні засоби) [10, с. 21].

Ефективність роботи правоохоронних органів здебільшого залежить від своєчасного реагування на процеси, які відбуваються у суспільстві. Останнім часом інформація виходить на новий рівень, перетворюючись з предмета на засіб виробництва.

Зокрема використання злочинцями інформаційного простору в кримінальних цілях дає поштовх для реформування правоохоронних органів (створення нових оперативних підрозділів – кіберполіція) з розширенням нових функцій, внесення змін до національних законодавчих актів, які відповідають ратифікованим державою міжнародним актам та покликані регулювати суспільні відносини в інформаційному суспільстві.

Актуальним у правоохоронній діяльності, *наприклад*, є питання використання поліграфа та долучення результатів такого дослідження до доказів. Верховний суд визнав експертизу на поліграфі, як доказ по справі (рішення Верховного Суду України, № 457/906/17-2020 р.) [12].

Також серед пріоритетів діяльності органів правопорядку та прокуратури у сфері кримінальної політики на 2020 рік зазначено поступове запровадження елементів електронної системи ведення кримінальних проваджень [15].

На наш погляд, застосування в майбутньому електронної системи ведення оперативно-розшукових проваджень – це тільки питання часу!

Висновки. З огляду на вищезазначене, ми вважаємо, що до основних чинників, які впливають на державну політику у сфері оперативно-розшукової діяльності, належать:

1. Зміна державного політичного режиму (державного ладу).
2. Євроінтеграція.
3. Нормативно-правове регулювання оперативно-розшукової діяльності.
4. Кадрова політика (реформа правоохоронних органів).
5. Криміногенний стан у державі.
6. Інформаційно-технологічний розвиток суспільства.

Безумовно, цей перелік не є вичерпним і може бути доповнений, що, зі свого боку, додатково визначає необхідність подальших ґрунтовних наукових розвідок у цьому напрямку.

Визначення чинників, які впливають на державну політику у сфері оперативно-розшукової діяльності, дадуть змогу сформувати єдину Концепцію правової політики, яка б відображала цілісну систему провідних офіційних поглядів щодо її сутності й змісту, визначала б пріоритети подальшого розвитку. Розробка Концепції політики держави у сфері оперативно-розшукової діяльності дозволить забезпечити прийняття системи законів, що забезпечують комплексне, логічне, несуперечливе, правове регулювання тих чи тих явищ суспільного життя.

Список використаних джерел

1. Железняк Н. А. Поняття державної правової політики та її загальна характеристика. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/8417/Zhelezniak_Poniatia_derzhavnoi_pravovoi.pdf?sequence=1&isAllowed=y
2. Негодченко О. В. Організаційно-правові засади діяльності органів внутрішніх справ

щодо забезпечення прав і свобод людини : монографія. Дніпропетровськ : Дніпропетр. ун-т, 2003. 448 с.

3. Рыбаков О. Правовая политика как юридическая категория: понятие и признаки. *Журнал российского права*. 2002. № 3. С. 71.
4. Джеремі Мак Брайд. Європейська конвенція з прав людини та кримінальний процес. Київ : «К.І.С.», 2013. 576 с.
5. Досягнення та провали Верховної Ради України восьмого скликання. URL: <https://nv.ua/ukraine/politics/dostizheniya-i-provaly-verhovnoy-rady-vosmogo-sozyva-50031736.html>.
6. Про оперативно-розшукову діяльність : Проект Закону України; зареєстр. від 04.04.2017 р. № 6284. *Верховна Рада України*. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61497.
7. Циппеліус Р. Методика правозастосування. Київ, 2016. 191 с.
8. Тоталітарний та демократичний режим: порівняльний аналіз : реферат. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/politolog/15499/>
9. Три українські революції – це важливі переломні моменти під час довгострокової еволюції. URL: <https://ua.112.ua/mnenie/try-ukrainski-revoliutsii--tse-vazhlyvi-perelomni-momenty-v-khodi-dovhostrokovoi-evoliutsii-434466.html>
10. Мішчанинець О. М. Впровадження інституту детективів в Національній поліції України: сучасний стан проблеми. *Оперативно-розшукова діяльність Національної поліції: проблеми теорії та практики* : Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпро, 8 лист. 2019 р.). Дніпро : Дніпропетр. держ. ун-т внутрішніх справ, 2019. С. 69–71.
11. Тарасенко Р. В. Інформаційне право : підручник. Луганськ, 2010. 512 с.
12. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики : Закон України від 01.07.2010 № 2411-VI. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>
13. Рішення Верховного Суду України по справі № 457/906/17. 2020. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/87602624>
14. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
15. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18.02.1992 р. № 2135-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>
16. Пріоритети діяльності органів правопорядку та прокуратури у сфері кримінальної політики на 2020 рік. *Офіс Генеральної прокуратури України*. URL: <https://www.gp.gov.ua/ua/priorities2020>.

Надійшла до редакції 12.05.2020

References

1. Zhelezniak H. A. Poniattia derzhavnoi pravovoi polityky ta yii zahalna kharakterystyka [The concept of state legal policy and its general characteristics]. [in Ukr.]. URL: http://ekmail.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/8417/Zhelezniak_Poniattia_derzhavnoi_pravovoi.pdf?sequence=1&isAllowed=y
2. Nehodchenko O. V. Orhanizatsiino-pravovi zasady diialnosti orhaniv vnutrishnikh sprav shchodo zabezpechennia prav i svobod liudyny [Organizational and legal bases of activity of law-enforcement bodies concerning maintenance of human rights and freedoms] : monohrafiia. Dnipropetrovsk : Dnipropetr. un-t, 2003. 448 s. [in Ukr.].
3. Rybakov O. Pravovaya politika kak yuridicheskaya kategoriya: ponyatie i priznaki [Legal policy as a legal category: concept and features]. *Zhurnal rossijskogo prava*. 2002. № 3. S. 71. [in Rus.].
4. Dzheremi Mak Braid. Yevropeiska konventsiiia z prav liudyny ta kryminalnyi protses [European Convention on Human Rights and criminal procedure]. Kyiv : «K.I.S.», 2013. 576 s. [in Ukr.].
5. Dosiahnennia ta provaly Verkhovnoi Rady Ukrainy vosmoho sklykannia [Achievements and failures of the Verkhovna Rada of Ukraine of the eighth convocation]. URL: <https://nv.ua/ukraine/politics/dostizheniya-i-provaly-verhovnoy-rady-vosmogo-sozyva-50031736.html>. [in Ukr.].
6. Pro operatyvno-rozshukovu diialnist [About operative-search activity] : Proiekt Zakonu Ukrainy; zareestr. vid 04.04.2017 r. № 6284. Verkhovna Rada Ukrainy. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61497. [in Ukr.].
7. Tsyppeilius R. Metodyka pravozastosuvannia [Methods of law enforcement]. Kyiv, 2016. 191 s. [in Ukr.].
8. Totalitarnyi ta demokratychnyi rezhym: porivnialnyi analiz [Totalitarian and democratic regime: a comparative analysis] : referat. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/politolog/15499/> [in Ukr.].
9. Try ukrainski revoliutsii – tse vazhlyvi perelomni momenty pid chas dovhostrokovoi evoliutsii [The three Ukrainian revolutions are important turning points in the long-term evolution]. URL: <https://ua.112.ua/mnenie/try-ukrainski-revoliutsii--tse-vazhlyvi-perelomni-momenty-v-khodi-dovhostrokovoi-evoliutsii-434466.html> [in Ukr.].
10. Mishchanynets O. M. Vprovadzheniia instytutu detektyviv v Natsionalnii politsii Ukrainy: suchasnyi stan problemy [Introduction of the institute of detectives in the National Police of Ukraine: the current state of the problem]. *Operatyvno-rozshukova diialnist Natsionalnoi politsii: problemy teorii ta praktyky* : Vseukr. nauk.-prakt. konf. (Dnipro, 8 lyst. 2019 r.). Dnipro : Dnipropetr. derzh. un-t vnutrishnikh sprav, 2019. S. 69–71. [in Ukr.].
11. Tarasenko R. V. Informatsiine pravo [Information law] : pidruchnyk. Luhansk, 2010. 512 s. [in Ukr.].

12. Pro zasady vnutrishnoi i zovnishnoi polityky [On the principles of domestic and foreign policy] : Zakon Ukrainy vid 01.07.2010 № 2411-VI. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17> [in Ukr.].

13. Rishennia Verkhovnoho Sudu Ukrainy po spravi № 457/906/17 [Judgment of the Supreme Court of Ukraine in case № 457/906/17]. 2020. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/87602624> [in Ukr.].

14. Pro Natsionalnu politsiiu [About the National Police] : Zakon Ukrainy vid 02.07.2015 № 580-VIII. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> [in Ukr.].

15. Pro operativno-rozshukovu diialnist [About operative-search activity] : Zakon Ukrainy vid 18.02.1992 r. № 2135-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12> [in Ukr.].

16. Priorityety diialnosti orhaniv pravoporiadku ta prokuratury u sferi kryminalnoi polityky na 2020 rik [Priorities of activity of law enforcement bodies and prosecutor's office in the field of criminal policy for 2020]. Ofis Heneralnoi prokuratury Ukrainy. URL: <https://www.gp.gov.ua/ua/priorities2020>. [in Ukr.].

SUMMARY

Oleksandr M. Mishchanynets. Factors influencing national policy in operational-search activities. The factors influencing the state policy in the field of operational-search activity have been studied. The author has noted that the reforms taking place in the law enforcement area have laid a new approach to combating crime, as the traditional perception of crime and combating it is changing. Combating crime requires, first of all, modern, perfect regulatory support. And first of all it concerns the sphere of operative-search activity as a priority direction of counteraction to crime.

In this regard, the priority area of research is public policy, which takes place in the field of operational and investigative activities. Therefore, the purpose of the article is to identify the factors that influence the state policy in the field of operational and investigative activities and highlight the directions of formation of this policy.

It is emphasized that this list is not exhaustive and can be supplemented, which, in turn, further determines the need for further in-depth scientific research in this area.

Factors influencing the state policy in the field of operational and investigative activities should be taken into account when forming a single Concept of legal policy, which would reflect a holistic system of leading official views on its essence and content, would determine the priorities for further development. The development of the Concept of the state policy in the field of operative-investigative activity will make it possible to ensure the adoption of a system of laws that provide a complex, logically consistent legal regulation of certain phenomena of public life.

Keywords: *state policy, legal policy, political regime, counteraction, operative-search activity, European integration, personnel policy, criminogenic state, information-technological development of society.*

УДК 351.744.2

DOI: 10.31733/2078-3566-2020-2-294-304

Олександр ХРИСТОВ©

кандидат юридичних наук, доцент
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ГРОМАДСЬКІСТЬ» У СУЧАСНІЙ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ

Досліджено проблеми визначення поняття «громадськість» у сучасній юриспруденції. Зроблено висновок, що під громадськістю у юриспруденції слід розуміти як окремих громадян, так і їх об'єднання, які мають високий рівень правосвідомості та правової культури, а також основу переконань та світогляду яких складають побудова правової держави й громадянського суспільства.

Пропоновано відмовитися в теорії оперативно-розшукової діяльності від використання поняття «громадськості» як категорії сил оперативно-розшукової діяльності, оскільки: по-перше, «громадськість» є поняттям абстрактним на відміну від інших категорій сил оперативно-розшукової діяльності, зокрема оперативних підрозділів правоохоронних органів, негласних штатних та позаштатних працівників, які мають правовий статус; по-друге, громадськість бере участь у різних сферах життєдіяльності суспільства, яким не притаманна спрямованість щодо сприяння оперативним підрозділам у протидії злочинності.

Ключові слова: *громадськість, народ, населення, об'єднання, ознака, формування.*

© Христов О.Л., 2020

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-0088-5844>

alexander_hristov@ukr.net